

LIST IZLAZI TJEDNO. — GODIŠNJA PRETPLATA
30.— DIN. — ZA INOZEMSTVO 60.— DIN.
OGLASI PO NAROČITOJ TARIFI.

GODINA X. BROJ 20.
Šibenik, 14. svibnja 1939.

ADRESA UREDNIŠTVA I UPRAVE: ŠIBENIK pp. 17.
RUKOPISI SE NE VRACAJU.
BROJ ČEK. RAČUNA 33.121

Pravda, red, mir

Teško je, a redovito i nemoguće, liječiti bolest, kad neznamo uzročnika bolesti. Može se mazati i bajati, ali sigurnoga lijeka ne može biti. I zato se, u takvim slučajevima, liječnici razilaze u svojim propisima. Jedni propisuju jedne, drugi druge lijekove, ali nijedan nije uvjeren o uspjehu lijeka. Samo se vježbaju i čine pokuse.

Nemir, mržnju i ratničko klanje možemo nazvati bolesnim stanjem čovječanstva. A čovječanstvo je, u tom pogledu, zaista bolesno: Svi narodi su nemirni; mržnja je podigla svoje crne oltare u milijunima duša; krv se lije na mnogim stranama svijeta.

Nema mira! — To smo već naglasili.

Ali zašto nema mira! Jer nema reda! — A zašto nema reda! Jer nema pravde! — To su riječi Pape Pija XII, izgovorene na blagdan Kristovog uskrsnuća u bazilici sv. Petra u Rimu.

Pravda donša red, a red rađa mir. Ali kako nema pravde — nema ni reda, ni mira!

»Pravda traži da budu priznavana i štijećena nepovrediva prava ljudske slobode i dostojanstva.« — Čovjek je središte svijeta. Božja ruka ga je uzdigla visoko i okrunila kraljevskom krunom razuma i slobode. Zato mu je dužnost, da razumom upozna istinu i slobodno je isповijeda.

A danas, očividno, nije tako. Što neki misle tuđom glavom, ni po žalosti. Ali kad su milijuni prisiljeni da misle tuđom glavom, onda je to strašan zločin, strašniji od pojedinačnoga razbojstva ili bilo kojega drugog zlodjela.

Kad neko hoće da vičeš: Živio! — moraš vikati; a kad naredi da kričiš: Dolli! — moraš, također, slušati. — I dotle smo već došli, da nam jedan jedini čovjek može sutra zapovjediti, kakvo ćemo odijelo nositi i kakvom se hranom hraniti!

To je savršeno nijekanje ljudske slobode i uništenje ljudskoga dostojanstva. — A pravda, bez koje nema reda ni mira, zahtijeva, da se poštuje ljudska sloboda i dostojanstvo!

»Pravda traži da budu uredno podijeljena ona dobra i bogatstva, koja je Bog dao svijetu za dobro svoje djece.« — A mi znamo, da toj pravdi do danas nije udovoljeno. I mora nam se prekinuti svijest na pomisao, da, iako zemlja rađa svega u obilju, tolika i tolika Božja djeca gladuju, pa i umiru od gladi; da se mnoge mačke bolje hrane od brata čovjeka i da mnogi psi imaju mekšu i topliju postelju nego umorna tjelesa

Knez mira na radu za mir

U političkom metežu prošloga tjedna iznenadna mirovna akcija Pape Pija XII. bez sumnje je najznamenitiji i za čovječanstvo najutješljiviji događaj. Jer jedino kao pokušaj posredovanja za mir u Evropi može se nazvati iznenadni posjet papinskoga nuncija Orseniga kancelaru Hitleru u Berchtesgadenu u subotu 6. t. mj. Razgovor između njega i nuncija trajao je sat i po, našto se papinski poslanik posebnim zrakoplovom vratio u Berlin. O sastanku nije dođuše izašao nikakav izvještaj, ali ipak kažu koliko crkveni toliko njemački krugovi, da je ovaj posjet bio uspješan.

Sastanak berlinskoga nuncija i državnog kancelara u Berchtesgadenu prouzročio je u vatikanskim krugovima živo zanimanje radi posebnih okolnosti, pod kojima je došlo do ovoga sastanka. Vatikanski su krugovi veoma rezervirani u ovoj stvari te izjavljuju samo, da se na sastanku govorilo u prvom redu o pitanju zatvaranja katoličkih škola u Njemačkoj, koje je u protivnosti s odredbama konkordata. To bi samo posebi opravdavalo ovaj susret pod tako izuzetnim uslovima. S druge pak strane naglašuju, da je Mons. Orsenigo otišao u Berchtesgaden sa zrakoplovom onoga istoga dana, kad je Hitler davao zadnje naputke njemačkom vanjskom ministru v. Ribbentropu za talijansko-njemački sastanak u Milanu. U takvim okolnostima je došlo do sastanka u Berchtesgadenu. Razgovori su tamo bili nužni i hitni, ali nije trebilo, da bi bili isključivo vezani na odnošaj između Svele Stolice i Njemačke. Tako bi posjet Mons. Orseniga Hitleru mogao biti u vezi s posjetom, što ga je pariški nuncij Mons. Valeri napravio francuskom vanjskom ministru Bonnetu.

Oba sastanka su vjerni izražaj rada Pija XII. za mir. Ta Sveti Otac je već pri svome izboru stavio svoje pastirsko vladanje pod znamenje mira. Ta kazao je, da je mir među narodima svrha, kojoj su posvećeni svi njegovi napor, a i riječi, što ih je novi Papa putem radija uputio svemu svijetu, nisu ostavile nikakve sumnje o tomu.

U pogledu ovoga sastanka u Berchtesgadenu upućeni ljudi tvrde, da Sveta Stolica ne će ništa propustiti, što bi moglo pripomoći trajnom pomirenju naroda.

Svjetskoj štampi ovaj posjet i dugi razgovor Mons. Orseniga s Hitlerom bio je povodom, da nasluti najdalekosežnije intervencije Sv. Oca Pape, da bi došlo do popuštanja napetosti i do smirivanja u Evropi.

Tako kontinentalno izdanje »Daily Mail« donijelo je 6. t. mj. preko čitave prve

strane vijest, da Papa Pio XII. intervenira u stvari Danziga. U jednoj vijesti iz Berlina kaže, da je posjet nuncija Hitleru dao povoda mnogim spekulacijama. Postoji mišljenje, da je Hitler bio odlučio poduzeti neposrednu akciju u stvari Danziga. No tada je Papa, prethodno informiran, poslao svoga nuncija u naročitoj misiji, da savjetuje opreznost. Stvarnih dokaza za to, dakako, nema.

I posjet Mons. Valeri ministru Bonnetu »Daily Mail« dovodi u vezu sa željama Sv. Oca Pape, da se održi mir. Isto tako i francuski diplomatski krugovi ovom posjetu pripisuju veliko značenje.

»Daily Mail« u svom uvodniku još naglasuje, da je ovo prva intervencija novoga Pape u međunarodnoj politici te veli o njemu, da je »jedan od naj mudrijih državnika našega vremena«.

Londonški »News Chronicle« tvrdi, da se predviđa eventualnost evropske konferencije za rješenje danziškog pitanja. Burtlet sazna je iz dobrog izvora, da je Sv. Otac Papa preuzeo za to inicijativu. Na toj konferenciji bile bi zastupane Velika Britanija, Francuska, Italija, Poljska i Njemačka.

Halifax je primio još koncem pretprošle nedjelje Mons. Godfrey, apostolskog nuncija u Londonu, koji je britanskom ministru vanjskih poslova tom prilikom predao Papin prijedlog o posredovanju u njemačko-poljskom sporu.

»Daily Express« saznaje, da je i poljski ministar vanjskih poslova Beck primio Mons. Cortesi, papinskog nuncija u Varšavi, pak tvrdi, da je ovaj posjet još više potvrdio glasove, po kojima je Sv. Otac Papa ponudio, da posreduje u njemačko-poljskom sporu.

Drži se, da Mussolini potpuno odobrava ovo Papino posredovanje.

KAKVA JE AKCIJA SV. OCA ZA MIR. U vatikanskim krugovima smatraju se apsurdnim sve vijesti, prema kojima bi Sv. Otac Papa mogao pozvati konferenciju, koja bi imala riješiti njemačko-poljski spor. Istina je samo to, da Sv. Otac stalno vodi brigu, a sada više nego ikada, da se održi mir, ali je ograničen na normalne diplomatske veze. Zbog toga je nekoliko nuncija u raznim evropskim gradovima posljednjih dana došlo u vezu s predsjednicima vlade i ministrima vanjskih poslova u želji, da im se saopće žarke želje Sv. Oca Pape, da se mir ne kompromitira i da se sva sporna pitanja između raznih država riješe mirnim putem.

mnogobrojnih radnika i seljaka.

Eto, drugog uzroka neredima i nemiru u svijetu. — Budimo iskreni: Gladno dijete ne može ljubiti majku, kad mu ona ne da kruha, iako ga ima dovoljno. Tako ni podanici ne mogu ljubiti svoju domovinu, koja se neće da brine za njihovo uzdržavanje, dok se oni trude od rane zore do dubokoga mraka. Glad je velika nepravda, pa zato i veliki protivnik redu i miru.

I još nešto traži pravda, a što je, sigurno, važnije od kruha i pojedinač-

nih prava; a to je: narodna sloboda i narodna prava!

Narod, ma kako bio malen, velik je po svojoj slobodi i po svojim pravima. I niko, bez kazne, ne može narodu oduzimati pravednu, svetu slobodu; niko ne smije trgovati s narodnim pravima kao s rogačom marvom na sajmu!

No toga se silnici ne drže, jer su njima jedine svetinje: čast, premoć i novac. Samo da oni ostanu na površini, pa makar čitav svijet crknuo od bijesa.

Kongres hrvatske katoličke štampe

Od 28. do 30. IV. održan je u Zagrebu prvi kongres hrvatske katoličke štampe.

Kongres je otvoren 28. IV. u 5 s. popodne sazivom Duha Svetoga u zagrebačkoj katedrali te značajnim uvodnim govorom »Crkva i štampa«. I jedno i drugo je održao sam zagrebački nadbiskup i hrv. metropolita preuzv. g. dr. Alojzije Štepinac. Nato su svi učesnici krenuli u Jeronimsku dvoranu na svečano otvorenje kongresa. Mjesto bolesnog predsjednika g. dra Velimira Deželića st. kongres je otvorio l. potpredsjednik Pijevog Društva mp. o. dr. Teofil Harapin. Predložio je, da se brzojavno pozdrave Sv. Otac Papa, vođa hrvatskoga naroda dr. Maček, papinski nuncij i svi biskupi, koji su pozdravili kongres, odnosno poslali na nj svoje delegate, što se s najvećim oduševljenjem prihvatilo. Sv. Ocu Papi poslan je ovaj brzojavni pozdrav: »Hrvatski katolički novinari i izdavači, sakupljeni na prvom kongresu hrvatske katoličke štampe u Zagrebu, izražuju Vašoj Svetosti sinovsku odanost«. Dru Mačku upućen je pak ovaj pozdrav: »Predstavnici hrvatske katoličke štampe, okupljeni na svom prvom kongresu, pozdravljaju Vođu svog naroda, želeći, da se što prije ostvare ideali Hrvatskog naroda«. Nato je na prijedlog mp. o. dra Harapina izabrano ovo predsjedništvo kongresa: Predsjednik Mons. dr. Josip Lončarić iz Zagreba, potpredsjednici Mons. Josip Bavčević iz Splita i dr. Krunoslav Dragano- vić iz Sarajeva, tajnici dr. Stjepan Markulin, prof. Mirko Cerovac i prof. Luka Perinić, sva trojica iz Zagreba. Tada je Mons. dr. Lončarić održao uvodno predavanje o utjecaju štampe na javno mišljenje. U ime episkopata pozdravio je kongres križevački vladika preuzv. g. dr. Dionizije Njarađi, u ime dra Mačka i hrv. nar. zastupnika g. dr. Josip Torbar, te u ime Kat. Akcije preč. g. Pavao Jesih.

U 9 s. uveče bilo je u nadbiskupskom dvoru svečano primanje, koje je potrajalo skoro do 11 s. Primanju su prisustvovali predstavnici hrv. kat. štampe, kat. društava i ustanova te hrv. nar. zastupnici dr. J. Torbar i dr. Ivan Pernar, koje je preuzv. nadbiskup počastio po starom hrvatskom običaju. Preuzv. dra Štepinca ispred sviju prisutnih pozdravio je potpredsjednik kongresa Mons. J. Bavčević, na što mu se on zahvalio te naglasio, kako mu je drago, što vidi kod sebe predstavnike hrv. narodnog vodstva i predstavnike katoličke štampe.

29. IV. prije podne u sekciji za novinstvo održani su ovi referati: Dr. Augustin Jurčić o katoličkom dnevniku, prof. Mirko

Međutim, ti silnici se varaju! Životinje crkavaju, a narodi vječno žive!

Samo nam mora biti žao, što nepravda, koja se vrši nad narodima, svršava: mržnjom, neredom i ratom.

Pa zato, ako želimo svemu tome izbjeći, ako iskreno ljubimo mir i red, onda udovoljimo Pravdi, koja to više raste, što ju se više pila i siječe.

Najprije pravda, zatim red, i onda mir. Tako misli Papa, a tako mislimo i mi.

Cerovac o općim interdiecezanskim tjeđnicima i dr Rudolf Schütz o regionalnim diecezanskim tjeđnicima. Popodne održali su referate: dr Josip Andrić o novinskoj izvještajnoj službi i agencijama, Ivo Lendić o duhovnoj formaciji novinara i Ivo Bogdan o školovanju katoličkih novinara i organizovanju narodne sekcije Međunarodnog ureda katoličkih novinara.

U 6 s. naveče započelo je drugo javno zasjedanje, na kome su govorili: o. dr Teofil Harapin o uplivu dobre i loše štampe te dr Nikola Kolarek o temi »Devadeset godina hrvatske katoličke štampe«.

30. IV. prije podne u sekciji za časopise održali su referate: dr fra Eduard Zilić o boguljubnim listovima, dr Franjo Grundler o župskim listovima, dr Urban Crjomali o diecezanskim listovima, o. Gabriel Đurak o omladinskim listovima, Vinko Kos o seljačkim listovima, Ante Maršić o đlačkim listovima, dr Janko Oberški o znanstvenim listovima, gđica Nada Glaser o ženskim i obiteljskim listovima.

Okolo podneva posebna delegacija kongresista, u kojoj je bio i naš urednik, posjetila je bolesnog predsjednika Pijeva Društva dra Velimira Deželića st, toga neumornog pobornika za katolicizam i hrvatstvo. Dr Deželić bio je osobito dirnut ovim posjetom. Zadržao se u razgovoru s posjetiocima i zanimao se za tok i uspjeh kongresa.

Popodne u sekciji za nakladu, tisak i produ održani su ovi referati: dr Josip Lach o nakladnicima i izdavačima te o njihovom odnosu prema autorima, tiskarama i publici, Mons. Josip Bavčević o potrebi potpomaganja kat. tiskara i izdavačkih poduzeća, Rudolf Subić o kat. knjižarama i papirnicama te o njihovom odnosu prema nakladnicima i čitaocima, dr Stjepan Markulin o uređenju jakoga tiskarskog i nakladnog zavoda te o reorganizaciji Pijeva Društva.

U 5.30 s. popodne započelo je zaključno javno zasjedanje, na kome je prof. Petar Grgec govorio o hrvatskoj katoličkoj štampi i knjizi kao kulturnom faktoru. Nalo je dr Markulin pročitao rezolucije i zaključke, koje je kongres jednodušno prihvatio. Mi smo ih u cijelosti donijeli u prošlom broju. Zaključni govor održao je pokrovitelj kongresa preuzv. dr Stepinac, koji donosimo u cijelosti u današnjem našem podlistku. Ovaj njegov govor primljen je sa srdačnim odobravanjem.

Među ostalim zaključeno je još, da se slijedeći kongres, po mogućnosti, održi u Sarajevu.

Time je bio zaključen ovaj prvi uspješni kongres hrv. kat. štampe. Za njegov uspjeh ima najviše zasluga neumorni tajnik Pijeva Društva g. dr Stjepan Markulin, koji ga je uglavnom i zamislio i pripremio. Uspjeh bi sigurno bio i veći, da je bilo više vremena na raspolaganju, pak da se o svim referatima u pojedinim sekcijama mogla povesti dovoljna rasprava. Čini nam se, da je program kongresa bio preopsežan.

Sv. Otac Papa na pozdrav kongresa odgovorio je ovim brzogovornim: »Sveti Otac Papa, ugodno dirnut izjavom odanosti, želi piscima i izdavačima katoličke štampe, koji tamo obavljaju svoj kongres, da steknu obilne zasluge u čuvanju vjere, te ih blagoslivlje.«

Podlistak

Brinite se živo!

(Govor preuzv. dra Alojzija Stepinca, zagrebačkog nadbiskupa i hrvatskog metropolitte, pri zaključku I. kongresa hrvatske katoličke štampe u Zagrebu)

Dragi kongresisti!

Već četrdesetu godinu nosi »Katolički List« na svojoj naslovnoj stranici riječi pape Leona XIII. uredniku istoga lista: »Curate strenue ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae.« »Brinite se živo, da ne bi tabor Crkve oskudijevao na braniteljima u kraljevstvu hrvatskome.«

Već skoro trinaest vijekova živi i djeluje Crkva katolička u tom kraljevstvu hrvatskome. Bogu hvala nije joj nikada uzmanjalo branitelja do danas. Ni onda kad je jedan od hrvatskih knezova pokušao da sudbinu svog naroda poveže sa istočnim raskolom. Cijeli je narod reagirao tako da je pokušaj zauvijek propao. Ni onda kad su se divlje tatarske horde srušile na hrvatstvo. Ni onda, kad je zaprijetila otrovna zara-

Hrvati neće natrag - nego naprijed!

»Seljački Dom«, službeno glasilo HSS, od 4. I. mj. donosi na uvodnom mjestu ovaj vrlo aktuelni i važni članak svoga urednika narodnog zastupnika Janka Tortića, u kojemu se iznose neke konstatacije u vezi sa zaključkom razgovora, vođenih između predsjednika dra Mačka i predsjednika vlade Dragiše Cvetkovića. U članku se uz ostalo kaže:

»Zadnjih godina se osobito rado na protivničkoj strani tvrdilo, da mi Hrvati ne znamo, što hoćemo. To se govorilo najviše za vrijeme Stojadinovića. On je svaku priliku izrabio, da naglasi, kako on želi s Hrvatima sporazum, ali da ne zna, što Hrvati zapravo hoće. Čudna je mudrost bila u tog čovjeka: On je uvijek pogodio ono, što Hrvati ne će. Što ih vrijeđa i što im čini najveću štetu. I to se žurio izvršiti. A nikako da bi pogodio, što to znači, kada Hrvati kažu: Hoćemo slobodu, hoćemo biti svoji na svom! Od te bolesti, od te pogreške u mozgu bolovali su skoro svi vodeći političari i prije njega. I oni, koji su vidovdanski ustav krpali; i oni, koji su »Markov protokol« stvarali puni neiskrenosti; i oni, koji su obznanom htjeli usređiti hrvatski narod; i oni, koji su u parlamentu spremali 20. lipanj 1928; i oni, koji su 1929. i dalje najgrubljom diktaturom htjeli riješiti hrvatsko pitanje — svi oni, tobože, nisu znali, »što Hrvati hoće«.

Zaključke hrvatskog narodnog zastupstva i Seljačko-demokratske koalicije, donesene 1. kolovoza g. 1928. poslije atentata u skupštini — nisu razumjeli, premda su ti zaključci bili tako jasni.

Zahjleve, koje je dr Maček u ime hrvatskoga naroda postavio u Beogradu 4. i 5. siječnja 1929. — također nisu razumjeli za dobro hrvatskog naroda, nego na njegovu najveću štetu i muku.

Poznate »punktacije« nisu im također mogle dati odgovor na pitanje: Što Hrvati hoće? Sхватili su ih tako — da vođu hrvatskog naroda dra Mačka treba baciti u tamnicu.

Vođa hrvatskog naroda jednom je rekao: Hoćemo teritorij, kompetenciju i garancije! Rekao je kratko, jezgrovito i potpuno obuhvatio sve, što treba. Svaki hrvatski seljak ga je lijepo razumio. A oni, »pametni« političari, koji su upravljali zemljom i »usređivali« narod tom svojom pametom i »poštenjem« još su pitali: Što to Hrvati hoće? Neka kažu! Mi smo za sporazum.

Na 5. svibnja 1935. hrvatski narod je jednoglasno upravo kriknuo: Hoću slobodu! Onda su se u Farkašiću sastali političari: dr Maček i drugi... Hrvati, a i Srbi... I rekli su i napisali, što treba učiniti, da Hrvati budu zadovoljni.

Niti se čuo onaj krik, niti se razumjelo, što se u Farkašiću reklo, niti se vidjelo, što se među nama i oko nas sprema.

Opet pitaju: Što Hrvati hoće? Tko ih predstavlja? Recite! Mi hoćemo sporazum! Raspisat ćemo izbore; da čujemo da vidimo...!

Na izborima 11. prosinca 1938. hrvatski narod je tako glasno i složno odgovorio na ova pitanja, a ustoj pokazao takve znakove pokretne snage, da se odmah vidjelo, da je sposoban, za svaki način političke borbe. Izbori od 11. prosinca prisilili su mnoge, da

za bogumilstva. Ako je i polomila ta zaraza po gdjejkoju granu našeg narodnog stabla, ipak je ono ostalo u glavnom neoštećeno. Ni onda, kad se je val Islama prelio tako, da je zaprijetio potopiti čitavu Europu. Branitelji Crkve i domovine naše stvorili su takav zid za njezinu obranu, da ga Islam nije bio u stanju nikada sasvim razoriti. Ni onda, kad je sa hladnog sjevera zaprijetio mrzli val protestantizma. Odbili su ga tako da mu nije ostalo ni spomena među Hrvatima. Ni onda kad su tamne sile dobile vlast u ruke tako da su pred pet godina zatražile od nas da brišemo sa naslovne strane »Katoličkog Lista« i same riječi Leona XIII. »Curate strenue ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae.« Odbili smo odlučno taj zahtjev i bili spremni i na najgore u obrani Crkve u »kraljevstvu hrvatskome«.

Nikada dakle, Bogu Svemogućem hvala, nije uzmanjalo branitelja Crkvi katoličkoj u našoj domovini, ni na maču, ni na riječi, ni na peru.

Ali dok se je obrana u prošlosti ne rijetko morala voditi mačem u ruci, u sadašnjosti a i u budućnosti izgleda vodit će se u prvom redu riječju i perom. Pa kad se ocevi naši nisu nikada osramotili na maču u o-

su protrljali oči i napeli uši — te konačno vidjeli, što se to zbiva, čuli, da Hrvati hoće svoje i da ne popuštaju, te spoznali, da je krajnji čas riješiti hrvatsko pitanje.

I Stojadinović je čuo, vidio, a sigurno i spoznao... da nije sposoban... niti dostojan, da ostane na položaju, s kojega se takva pitanja rješavaju.

No nije mu se delo sići s vlasti... Ipak je morao.

Došli su drugi i rekli: Glavna nam je zadaća, da riješimo hrvatsko pitanje, jer je to najvažnije državno pitanje.

U Europi vlada velika nesigurnost i sve, što nije vrlo čvrsto, u opasnosti je, da se sruši. Vlastita snaga je jedini sigurni oslonac svake države. Gdje nema reda, sloge i zadovoljstva u narodu, tu nema ni snage, dakle — ni sigurnosti za budućnost. — Tako razmišljahu odgovorni političari u državi. Dobro i pametno...!

Napokon su počeli razgovori između vođe hrvatskoga naroda dra Vladka Mačka i predsjednika vlade Cvetkovića.

I pokazalo se: Hrvati vrlo dobro znadu, što hoće, i svoje zahtjeve lijepo iznose na usta svoga Vođe. On razjašnjava: To je teritorij... Ovo je kompetencija... a ovo bi bile garancije. Svoje pravo Hrvati mogu postići i zaštititi ovako, a tuđe pravo može se osigurati onako.

Predsjednik vlade Cvetković može sve razumjeti. I kad je započeo razgovore — ne oklijeva.

Nakon toga citira Janko Tortić poznatu obavijest od 27. travnja, a zatim nastavlja: »Iz ove obavijesti se vidi, da su razgovori završeni, a razabire se, da su se predsjednik dr Maček i Cvetković složili u nečemu, samo — definitivna odluka donijet će se kasnije, u najkraće vrijeme.

Dakle — još netko ima riječi.

Mi čekamo i ne ćemo biti previše nestrpljivi, premda — ovi su dani vrlo dugi...!

Čitamo novine i slušamo, što se pripovijeda: Sve domaće novine odobravaju sporazum i očekuju mnogo od njega. Sve strane novine pozdravljaju sporazum kao gotovu stvar i tvrde, da je to najveći događaj u ovoj državi od njena postanka.

Ljudi govore mnogo i svašta. Nadaju se, da će biti bolje. Tek neki priželjkuju, da se povrati na staro, na silu.

Teško onomu, tko ide natrag, a ne naprijed...!

Ako je najveći interes svih naroda ove države, da se prilike srede na potpuno zadovoljstvo hrvatskog naroda — koji bi interes mogao biti važniji i jači?

Natrag se ne može! Mi Hrvati idemo uvijek samo naprijed! Uz nas se može. Protiv nas — bez uspjeha! To se već pokazalo. Svrstali smo se u naše čvrste i neprobojne redove, ne da idemo natrag, ne da moljamo niti da se zadovoljavamo mrvicama, nego da se borimo za svoje pravo i slobodu.

Nismo više mekani i popustljivi, nego čvrsti i odlučni! Vodi nas dr Maček!«

NOVO KRIŽARSKO BRATSTVO osnovano je u Staroj Novalji (okružje Krk).

brani svojih duhovnih dobara, dužnost je naša da nikad ne smetnemo s uma riječi Leona XIII. i da poradimo, da Crkva Božja ne bude nikad oskudijevala ni braniteljima na peru, nego da ih uvijek bude sposobnih i neustrašivih toliko, da će biti u stanju suzbiti svaki pokušaj bilo potajni bio javni, koji bi išao za uništenjem naše goleme duhovne baštine, koju nam je dala Crkva a ocevi sačuvali.

Strategija ima svoje principe od kojih nikad ne odstupa. I vi, dragi kongresisti, kao vojnici pera u obrani Crkve valja da uvijek imate pred očima načela što ih je sv. Augustin sazeo u tri riječi i koja su garancija uspješne obrane. U vašem radu, da se poslužim riječima velikog crkvenog učitelja, neka vam bude lex veritas, regina caritas, finis aeternitas!

Zakonom u vašem radu neka vam bude istina. Tim više što laž sve više postaje sredstvom kojim se ljudi služe da osvoje svijet. Vi znate vrlo dobro, da je mnogo toga sagrađeno na laži u ovih nekoliko zadnjih decenija ljudske povijesti. Ali što se na laži gradi to svaka bura brzo i razgradi kao što i bujica odnosi kuću sagrađenu na pijesku. Ono što konačno pobjeđuje i ono što konačno spasa ljude to je istina. — Istina će vas

ŽIVOT S CRKVOU

Crkveni kalendar

Nedjelja, 14. V.: Peta nedjelja po Uskrsu. — Sv. Bonifacij, mučenik. Živio je u Rimu u 4. vijeku. U mladim danima bijaše odan piću, nečistoći i raskalašenom životu. Vidjevši, kako kršćani rado umiru za svoju vjeru, prihvati kršćanstvo, za koje i podnese mučeničku smrt. Pred smrt kazao je sucu: Ja sam Bonifacij, kršćanin, koji vjeruje u jednoga Boga, Oca, Sina i Duha Svetoga.

Ponedjeljak, 15. V.: Proсни dani. — Sv. Izidor, poljodjelac. Rodio se u Madridu oko 1110. Nikad nije se prihvatio ni rala, ni motike, ni maškline, a da nije prije slušao sv. Mišu. Bog je njegov skromni i sveti život nagradio čudesima.

Utorak, 16. V.: Proсни dani. — Sv. Ivan Nepomuk. Rodio se u Nepomuku g. 1330. Kao svet i učen svećenik poslao je ispovjednik češke kraljice i žene Venceslava IV. Kad je Venceslav zatražio od sv. Ivana, da mu očituje grijeh njegove žene, svetac je odgovorio, da je spreman prije i smrt podnijeti negoli odati ispovjednu tajnu. I zaista g. 1383. bi bačen u rijeku Moldavu.

Srijeda, 17. V.: Proсни dani. — Sv. Paško. Najprije kao pastir, a zatim kao franjevački brat laik istaknuo se vanrednom pobožnošću prema sv. Sakramentu. Umro je g. 1592.

Četvrtak, 18. V.: Uzašaće na nebo Gospodina Našega Isusa Krista. Zapovjedni blađan. — Sv. Venancij, mučenik. U petnaestoj godini pretrpio je mučeničku smrt za Isusa.

Petak, 19. V.: Sv. Celestin, Papa. Iz pustinje bio je pozvan na papinski prijestol. No nakon kratkoga vremena zahvali se na papinskoj časti i povratio u pustinju, gdje je i preminuo g. 1296.

Subota, 20. V.: Sv. Bernardin Sijenski. Bio je svet i učen redovnik. Umro je g. 1444.

PETA NEDJELJA PO USKRUSU

ČITANJE POSLANICE blaženoga Jakova apostola (1, 22—27). — Predragi! Budite izvršitelji riječi a ne samo slušaoci, varajući sami sebe. Jer ako ko sluša riječ a ne izvršuje, on je sličan čovjeku koji promatra naravno lice svoje u ogledalu; on se ogleda, pa otide i odmah zaboravi kakav je bio. Ali ko uroni u savršeni zakon slobode i ostane u njemu, te ne bude slušač koji zaboravlja, nego izvršitelj djela, onaj će biti blažen u djelu svojem. Ako ko misli da je pobožan, a ne zauzdava svoga jezika, nego vara srce svoje, njegova je pobožnost isprazna. Pobožnost čista i neokaljana pred Bogom i Ocem jest ova: pohoditi sirote i udovice u njihovim nevoljama, i držati se neokaljana od ovoga svijeta.

† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Ivanu (16, 23—30). — U ono vrijeme reče Isus učenicima svojim: Uistinu, uistinu govorim vama, ako što uzimate od Oca mojega u ime moje, dat će vam. Dosada ne iskaste ništa u ime moje; išli ste i primiti ćete, da radost vaša bude potpuna. Ovo sam vam govorio u pričama. Dolazi čas kad vam više neće govoriti u pričama, nego ću vam otvoreno javiti za Oca. U onaj ćete dan moliti u moje ime, i ne kažem vam da ću ja moliti Oca za vas, jer sam Otac ljubi vas, jer vi ste mene ljubili i vjerovali da sam od

osloboditi, rekao je Krist! Zato neka ona uvijek u svim prilikama pa makar i uz cijenu života bude zakonom vašega rada.

A kod vršenja tog zakona istine neka vazda bdije kraljica koja se zove caritas — ljubav. Istina je mnogo puta gorka i ako je opasna. Zato kao što majka pruža djetetu gorki lijek zaslađen medom ili šećerom tako i vaš javni rad neka uvijek prati istinska ljubav prema bližnjemu, koji je zalutao s puta istine, da vidi, da nam je jedini cilj otvoriti mu oči i spasiti ga od propasti.

Konačno kao što orao kad spazi plijen, leti kao strijela prema njemu, ne obazirući se ni lijevo ni desno, tako i vama neka vazda lebdi pred očima zadnja svrha vašega rada, a to je aeternitas - vječnost. Sve valja promatrati, sve prosuđivati sub specie aeternitatis — u vidu vječnosti.

Budete li se držali ovih načela bit ćete dobri branitelji ne samo Crkve nego i naroda i domovine jer se njihovim interesu u mnogom poklapaju. A vi morate biti dobri branitelji. Na vama leži golema odgovornost. Teško narodima ako pogriješe državni. Ali rekao bih još teže, ako pogriješi štampa. Onda postaje pravi zator svijetu. Budite Crkvi i svome narodu branitelji!

Boga izišao. Izidoh i idem k Ocu. Rekoše mu učenici Njegovi: Eto sad otvoreno govoriš i ne kažeš nikakve priče. Sad znamo da sve znaš i ne treba ti da te ko pita; pa tome vjerujemo da si od Boga izišao.

NAŠ NOVI POLOŽAJ OTKUPLJENIKA

Radosne pjesme hvale ove nedjelje su još svečanije i radosnije nego prošlih nedjelja. Početna, Prikazna i Pričesna pjesma su obilna manifestacija slavlja.

Posebno Početna pjesma sva je samo jedna radosna pjesma, da proslavi dobročinstva, koja obiluju u nama po uskrsnuću Isusovom, komu je osigurano naše sudjelovanje: započinje u ovom životu milošću posvećujućom, a završit će se na općem sudu slavnim uskrsnućem naših tjelesa. »Uskrsnućem Isusovim izbrisana je naša osuda, kojom je bio udaren Adam radi grijeha, osuda, koja se protegla i na samu zemlju, koja je imala primiti u goste grješnika Adama, i na sva stvorenja, koja su na zemlji. No s uskrsnućem Isusovim nije uskrsnuo na novi život samo Adam sa svojim potomstvom, već sav svijet.« (Sv. Ambroz)

Novi položaj, u koji nas je postavilo uskrsnuće Isusovo, osobito rasvjetljuje današnje Evanđelje. Smrću Isusovom izbrisan je grijeh, s Njim uskrisivamo na život milosti, s Njim i po Njemu, koji pobjedonosno uzlazi na nebo, da nam pošalje i daruje Duha Svetoga sa svim njegovim darovima, postaje potpuno i savršeno naše posinovljenje. Dakle nijesmo više robovi, već djeca. Ja vas moram ostaviti, da započnem ja isti trpjeti i žrtvovati se za vas, kaže Isus. To je potrebno, da se dovrši djelo vašega spasa i budete obogaćeni milostima Duha Svetoga. No i vi ćete imati trpjeti i morat ćete se žrtvovati po primjeru svog božanskog Učitelja. I to je potrebno, jer i vi morate doprinijeti svoj dio i postati moji suradnici u velikom djelu Otkupljenja svijeta. No nemojte se plašiti radi svoje slabosti, jer možete postati jaki svemoćstvom Božjim. A evo vam nepogrešivoga sredstva, da postignete toliku moć: molite, pitajte u ime moje Oca. Dobit ćete svijetla, dobit ćete snage, dobit ćete milosti, dobit ćete u Duhu Svetome vrelu milosti, te će vam tako biti osigurana svaka pobjeda nad zlim i postići ćete potpunu i savršenu radost.

Zadahnuite ovim osjećajima eto lijepe Početne molitve: »Bože, od koga sva dobra ishode, podaj moliteljima svojim, da po Tvojem nadahnuću mislimo, što je pravo, i od Tebe vođeni to isto da i činimo«.

Razmotrimo napokon i Poslanicu (Poslanica bl. Jakova apostola), u kojoj apostol, nakon što nam je kazao, da svako naše dobro dolazi od Boga, osobito izvršno dobročinstvo, kojim nas je nadario, kad je učinio, da se preporodimo na život milosti, po kojoj postajemo djeca Božja, opominje nas, da se vladamo kao poslušna i liubezna djeca naprama nebeskom Ocu, primajući rado njegovu riječ i izvršujući je. Koji bude tako radio, »bit će blažen u djelu svojem«.

»Pobožnost čista i neokalijana pred Bogom i Ocem jest ova: pohađati sirote i udovice u njihovim nevoljama i držati sebe neokalijana od ovoga svijeta« (Poslanica) ili »Liubav i čistoća«, eto biti pobožnosti i viere.

FRANJEVAČKI JUBILEJ U ZEMUNU. Franjevački samostan u Zemunu slavi ove godine trostruki jubilej pa priređuje u nedjelju 4. lipnja svečanu procesiju. Za ovu procesiju već su svoje sudjelovanje prijavila mnoga društva iz svih krajeva naše države. Gosp. ministar saobraćaja odobrio je za sve učesnike Franjevačkog jubileja, da mogu putovati u Zemun uz pola cijene. Društva i korporacije putovat će po odobrenju g. ministra saobraćaja uz 75%tni popust. Franjevci u Zemunu mole i ovim putem u prvom redu sva društva, koja to još nisu učinila, da odmah prijave, da će sudjelovati i s kolikoj članova. Sve informacije glede povlastica i organizacija specijalnih posebnih vozova dobivat će se u svim poslovnicama »Putnika«. Prijave treba slati na Franjevački samostan u Zemunu, koji daje i sva potrebna obavještenja.

Hrvatski biskupi svom Hrvatskom narodu prigodom 1300 godišnjice njegovih prvih veza sa Sv. Stolicom

»Hvalite Gospodina, jer je dobar, jer je do vijeka milosrdje njegov! Tko će iskazati velika djela Gospodinova i izreći svu hvalu!«¹⁾ — Ovim riječima počinjemo poslanicu posvećenu obljetnici velikog djela, koje je učinio Gospodin Hrvatskom narodu odmah na početku njegove historije i time Hrvatski narod zadužio za sva vremena. Još dvije godine i navršit će se 1300 godina, otkako je Papa Ivan IV, Papa rodnom Dalmatinac, Papa iz naših zavičajna, u zemlje, koje je zaposleo Hrvatski narod, otpremio posebno izaslanstvo, pa je tim činom Sv. Stolica prvi put došla u dodir s Hrvatima.

To je bio događaj od presudne važnosti za Hrvate, jer su otada s velikom spremnošću prihvaćali ono Kristovo Evanđelje, kako ga je Rim širio i naučavao. Katolička vjera prožela je nacionalni život Hrvata. Njoj u prvom redu Hrvati imaju zahvaliti, što su u toku dugih vijekova neprekidno očuvali neizbrisivu svijest suverenog života, još otada, kad im je Papa, rodnom iz Dalmacije, koju su oni naselili, po svom legatu opatu Martinu pokazao i otvorio put u svetište Kristove Crkve na zemlji. Sve nas to poliče na zahvalnost prema Bogu. Zato smatramo svojom dužnošću da iznesemo i obrazložimo događaje prije 1300 godina, te da ukratko upozorimo na velike momente, koji su povezani s njima.

Vremena u Europi bila su veoma nemirna, kada je živio Papa Ivan IV. Svoje djetinjstvo i mladost proveo je u Dalmaciji, gdje mu je otac Venancije bio odvjetnik. Ali se pred navalom Avara i Slavena iselio u Italiju, u Rimu se posvetio Kristu u svećeničkoj službi te pomalo postigao u njoj najuglednija mjesta.

Kroz pokrajine negda velike i moćne rimske države provaljivali su razni narodi. Naravno da su bile prve na udaru pokrajine na granici, između kojih osobito Panonija i Dalmacija.

Nekadašnja rimska država nastavljala je svoj život još samo na istoku, ali su je od druge polovice šestog vijeka počeli i ondje napadati Avari sa Slavenima, te provaljivali kroz Panoniju, duboko na Balkan. Sam Papa Grgur Veliki luži se na Slavene, koji su pustili Istru; ali su zajedno s Avarima isto činili i po rimskoj Dalmaciji, gdje su oko g. 614. razorili Salonu (danas Solin), glavni grad te pokrajine. Sve je padalo u ruševine. Samo rijetka mjesta ostala su neoštećena. Stanovnici su tražili spas na otocima ili u planinama. Posvuda je zavladao strah i bijeda.

Međutim je u god. 626 nastao velik preokret, kad je avarsko-slavenska najezda pred Carigradom doživjela neuspjeh pa je taj neuspjeh bio početak raspadanju moćne avarske države.

U to doba, tako negdje između g. 630 i g. 640, dižu se Hrvati s gornje Visele kao velika organizovana vojska i uz ostale navaljuju i oni na avarsku državu. Hrvati oteše Avarima cijelu staru rimsku Dalmaciju s dijelom Ilirika i Panonije te se kao slobodan narod pod svojim vladarom, po svojoj prilici djedom ili ocem kasnijeg hrvatskog vođe Borika, nastaniše ondje, gdje se Hrvati nalaze i danas. Moćna avarska sila uzmaknula je pred Hrvatima u Podunavlje, u ravnice između Dunava i Tise. Snagu ondašnjih Hrvata najbolje dokazuje činjenica, što Avari, predma su bili i poslije toga još gotovo za dva stoljeća i te kako jaki i moćni, nijesu ni pokušali osloboditi mnoge svoje suplemenjake, koji su ostali u zarobljeništvu hrvatskih osvajača. Uz to pripovijeda

¹⁾ Ps, 105, 1. 2.

Pavao Đakon, poznati kroničar iz druge polovice osmoga vijeka, o ratnim poduzećima tih Hrvata čak na zapadnoj strani Jadranskog mora u Južnoj Italiji. To se zbilo g. 642.²⁾ Na teritoriju, što su ga Hrvati zauzeli, bilo je doduše ostataka predašnjih Ilira, Latina, Avara i osobito onih Slavena, koji su bili došli s Avarima i njima bili podložni, ali se ti žitelji pomalo prilagodili novom narodu, narodu Hrvata.

Sretnim slučajem, ili bolje, upravo po Providnosti Božjoj, Hrvati su u novoj domovini živjeli u takvim prilikama, da ih kršćanstvo nikako nije odbijalo od sebe, već im se po raznim zgodama pokazivalo u najljepšem svijetlu.

Do g. 614 imalo je to kršćanstvo u Dalmaciji svoje veliko središte u Salonu (Solin), krasnom gradu na moru. Kad su se Hrvati u novoj zemlji naselili, našli su taj grad posve razoren i kršćanske hramove porušene. Kršćani iz Salone, kao i stanovnici ostalih razvaljenih mjesta, zbog nesreće, koja je zadesila njihove gradove, pobjegli su koji na otoke, koji u Italiju, u Ravenu i Rim. Dolaskom Hrvata, koji su protjerali Avara, nastupaju mirnija vremena za kršćane. Toga radi počeli su se ti kršćani opet vraćati na dalmatinsko kopno. Doduše, nijesu više, obnovili Salone, nego su se zaklonili među zidine Dioklecijanove palače. Tako je nastao današnji Split, a na jugu Dubrovnik i Kotor. Trogir i Zadar Avari nijesu bili ni porušili. Ti romanski kršćanski gradovi zajedno s otocima Krkom, Rabom, Osorom (Cres sa Lošnjem) tvorili su posebnu pokrajinu, izravno podložnu carskom Bizantu. Bilo je doduše na početku sporova između tih kršćanskih gradova i Hrvata, ali su ti sporovi posredovanjem Bizanta bili brzo uređeni. Tako su došli Hrvati već rano u neposredan, miran doticaj sa stanovnicima, koji su kršćanstvu pripadali još od prije nego se počeo među njima nesmetano razvijati onakav životni saobraćaj, kakav se zapaža posvuda, gdje vlada mir i sloga. Splitski historičar Toma Arhiđakon († 1268) crta taj sličan ovako: »I kad nastupi mir, počeo se pomalo Splitski družiti sa Slavenima (t. j. Hrvatima), obavljati trgovačke poslove, žentili se i sklapati prijateljstva i rodbinske veze.«³⁾

Dakako da su, kao posvuda, takvi odnosi i u našem slučaju mnogo pripomogli, da su Hrvati počeli upoznavati kršćanstvo, pa se time stvaralo raspoloženje za primanje sv. Krsta.

Tom je raspoloženju vjerojatno pomagalo i to, što je tada car Heraklije (610—641), baštinik nekadašnje rimske države i jedini veliki zastupnik svjetske vlasti u tadašnjoj Europi, s posebnom gorljivošću branio i promicao kršćanstvo. Hrvati su bili svakako njegovi saveznici, a tim u dobrim i uskim trgovačkim, političkim i kulturnim vezama i doticajima s njime. U dogovoru ili bar s pristajanjem tog cara, Hrvati su nakon izгона Avara, preuzeli novu prekrasnu domovinu, mnogo ljepšu nego je bila ona, koju su bili ostavili na sjeveru. A upravo taj se car Heraklije borio s velikim junastvom proti nezaboštvo Avara i Perzijanaca i proti krivoboštvo Arapa. U cijelom kršćanskom svijetu stekao je on sebi najveću slavu, kad je pobijedio Perzijance, i Sv. Križ, na kojem je Isus Krist umro i koji su oni g. 614 iz Jeruzalema bili odnijeli, nakon 15 godina opet oslobodio iz njihovih ruku i u sjajnom ga triumu vratilo Jeruzalemu.

(Nastavit će se)

²⁾ Hist. Lang, IV, 44.

³⁾ Hist. Sal., X.

Kakva je odluka?

Splitski »Hrvatski Glasnik« od 6. t. mj. na čelu lista pod naslovom »Nepokolebivo povjerenje u Vodui« i podnaslovom »Nikakvo iznenađenje ne može pokolebati slogu hrvatskog naroda« javlja iz Zagreba:

»Današnji »Hrvatski Dnevnik« donosi u svom sinočnjem izdanju vijest, da je predsjednik Maček konferirao nekoliko puta s podpredsjednikom Košutićem i narodnim zastupnicima dr. Šubašićem i dr. Šutejem. Osim toga primio je dr. Maček predstavnike SDS Vildera i Kosačevića te predstavnika JNS dra Kramerera.

U javnosti vlada ogroman interes za razvitak političke situacije. Vijest o prekidu pregovora izazvala je shvaljivo zanimanje u najširim krugovima zagrebačkog gra-

đanstva, kao i u pokrajini odakle je uredništvo »Hrv. Dnevnika« bilo stalno telefonski nazivano. Mnogi su politički prvaci iz bliže pokrajine doputovali u Zagreb, da se obavijeste o političkom položaju. Izdanje »Hrvatskog Dnevnika«, koje je izdano jučer prije podne u nekoliko desetaka tisuća primjeraka, razgrabljeno je kroz najkraće vrijeme. U vezi s vijestima o prekidu pregovora čuli su se najrazličitiji komentari. Vrijedno je istaknuti da je i ovog puta došlo do izražaja nepokolebivo povjerenje hrvatskog naroda prema svom vođi, predsjedniku dr. Vladku Mačku. Sve vijesti koje su kružile gradom, od kojih su neke bile i neobične, nisu nikoga uzbuđivale ni uznemirivale. Na sve te vijesti davalo je hrvatsko građanstvo

miran odgovor: »Predsjednik zna što radi«. Nikada, kao u ovako ozbiljnim časovima i napetim situacijama, ne osjeti se kako ogromno poštovanje i povjerenje uživa predsjednik dr. Maček u narodu. Ovo povjerenje u vodiu naroda izraz je svijesti, snage i discipline hrvatskog naroda i dokazuje da hrvatski narod u ovim velikim historijskim časovima stoji složan i svijestan na braniku svojih prava, pod vodstvom, kojemu je na čelu mudar i odvažan čovjek. Nikakvo iznenađenje i nikakav manevar, pa ma s koje strane to dolazilo, neće pokolebati složne redove hrvatskog naroda, koji vjeruje u svoju pobjedu i koji je spreman za svoja prava na svaku žrtvu. To je hrvatski narod svojim mirnim i muževnim držanjem u Zagrebu, kao i u drugim krajevima hrvatske domovine, dokazao i jučer povodom vijesti o prekidu pregovora za rješenje hrvatskog pitanja. Taj mir i odlučnost hrvatskih seljaka, radnika i građana jamstvo su za pobjedu hrvatske nacionalne i socijalne misli.«

Isti »Hrvatski Glasnik« od 8. t. mj. dalje javlja iz Zagreba:

»U Zagreb su stigli hrvatski narodni zastupnici iz svih hrvatskih krajeva. Zastupnici su pozvani pismom predsjednika dra Mačka, da se u ponedjeljak u 8 sati nađu u političkoj pisarni predsjednika dra Mačka na Prilazu.

Na sastanku Hrvatskog narodnog zastupstva predsjednik dr. Maček obavijestit će zastupnike o posljednjim političkim događajima.«

Zagrebački »Jutarnji List« od 9. t. mj. donosi još ovu vijest:

»Danas (8. V.) u 7 sati ujutro započela su politička konferiranja kod g. dra Mačka. Bili su prisutni od HSS dr. Subašić, ing. Košutić i dr. Šutej, od SDS Vilder i Kosačević, od zemljoradnika dr. Čubrilović i od JNS dra Kramerera. Ta vijećanja potrajala su do skoro 9 sati.«

Zagrebački pak »Hrvatski Dnevnik« od 9. t. mj. u rubrici »Politički život« među ostalim vrlo ispravno piše i ovo:

»U Beogradu je počeo izlaziti tjednik »Socijalni vesnik«, kojemu je kao vlasnik i odgovorni urednik označen dr. Dragoslav Smiljanić. U najnovijem broju nalazi se na prvoj stranici članak pod naslovima: »Narodni sporazum — Ako valja Mačku, valja i nama«, koji završava ovako: »Našoj politici treba zdravih pokreta, zdravih formacija. Sporazum je prijetio svojom ogromnom popularnošću da politički rehabilitira i nenačelnost i špekulaciju, i korupciju, i amoral svake vrste i da rehabilitira sve, što se o njezga zakvačilo. A zakvačilo se sve, samo još Hođera nedostaje. On je poginuo malo ranije, u posebnoj špekulaciji. Što se tiče demokratske ljevice i zemljoradničke ljevice, njima je svejedno, tko će zaključiti sporazum. Za njih je važno, da se on zaključi i da se hrvatsko pitanje skine s dnevnog reda kao jedna točka od njihovih zahtjeva. Važna istina, ali ne i jedina. Oni u tom vide svoj uspjeh, jer su se za to istinski borili i podnosili žrtve. Oni su zbog hrvatskog pitanja išli u tamnicu, dok su drugi pomoću hrvatskog pitanja išli na vlast ili gledali da pomoću njega dođu do vlasti. Prema tome demokratska i zemljoradnička ljevica primaju sporazum onakav, kakav Maček zaključuje, i s onim, s kim ga on provede. Ako on valja Mačku, valja i nama.«

U ovom članku ima vrlo mnogo istine. Možda je članak, dok je do nas stigao, već malo zastario, jer se nakon toga članka politički položaj promijenio. Ali je činjenica, da su zaista mnogi samo spekulirali s hrvatskim pitanjem. To se ustanovilo i za neke, koji su se najviše udarali u prsa, pa ipak je bilo potrebno steći i to iskustvo, da se vidi, s kim se može, a s kim se ne može, tko ima dobru volju, a tko samo glumi, da je za sporazum. Nitko nije za sporazum, tko nije spreman poštivati volju onih, o kojima se radi, i na onom prostoru, o kojem se radi. Tko se boji narodne volje, taj nije s narodom, kao što ni narod nije s njime. Međutim su se prevarili, ako su mislili, da su Hrvati tako naivni i da će se dati zavesti pukim riječima. Kao što nas nije mogla zavesti fraza o »ravnopravnosti«, koja se najviše upotrebljavala onda, kad je bila provedena najveća neravnopravnost, isto nas tako nije mogla opiti ni riječ »sporazum«, dok se otklanjao sadržaj onoga, što bi se imalo sporazumom ostvariti. Trebalo je dugo vremena i razgovarati i pregovarati, dok su mnoga gospoda tobože veledušno priznala, da postoji hrvatska narodna individualnost. Kad su to jedni priznali nakon dugih diskusija, drugi su to učinili bez ikakve diskusije. Ali nije dovoljno samo priznati narodnu individualnost, nego treba iz toga povući također konzekvencije. Narod ne živi u oblacima, nego na zemlji, dakle ima svoj teritorij. Narod se ne hrani manom nebeskom, nego

treba orati, kopati i druge poslove obavljati. Potrebni su mu kuća i kućište, dakle dom, u kojemu će se osjećati svojim gospodarom. Potrebno mu je još mnogo toga, da se to uzgodi i razvijati i čuvati. A kad se radi o tome, što je uostalom i najvažnije, onda se vidjelo, kako smo daleko jedni od drugih. Mnogi i mnogi »sporazumaši« išli su stvarno za tim, da se položaj hrvatskog naroda bitno ne promijeni, čime bi nanijeli neprocjenivu štetu narodu hrvatskom, a ne bi ništa koristili narodu srpskom. Jer premda mnogi probiše uši pripovijedajući, da se tobože ubiše od brige za državu i da vodeći politiku imaju pred očima samo državne interese, ipak je očito, da imaju pred očima samo interese svojega džepa i džepova svojih najbližih.»

Naši dopisi

ZAGLAV (na Dugom Otoku)

Priredbe Križarskog Bratstva

Na Novu godinu osnovali smo Križarsko Bratstvo, u koje je stupila većina naših mladića, tako da Bratstvo ima 31 člana. Nekada je ovdje postojalo Orlovsko društvo, pa su i neki naši članovi u svoje doba bili Orlovi. To nam je olakšalo posao; jer su članovi već bili donekle upućeni u društveni rad.

Osim redovitoga rada na društvenim sastancima, davali smo u nedjelju, 19. veljače, priredbu sa šaljivim programom. Prihod od te priredbe omogućio nam je, te smo mogli nabaviti društvenu zastavu, znakove i ostalo potrebno za rad u društvu.

Za vrijeme korizme sastajali smo se gotovo svake večeri i spremali se za svečano primanje članova, koje smo odlučili obaviti za Uskrs, zajedno s prigodnom zabavom. Taj smo program doista i izveli. Na sam Uskrs pristupili su članovi zajednički sv. Pričesti, a potom smo se sastali na zajedničku zakusku, za koju su se pobrinuli sami članovi. Istoga dana poslije podne blagoslovljena je pred članovima društvena zastava, a potom je obavljeno svečano primanje. Dok je predsjednik članovima dijelio znakove, pjevali su oni »Hoćemo Boga«. Čitava je svečanost protekla u lijepom redu i oduševila prisutne župljane.

Na uskrsni ponedjeljak uvečer davali su članovi igrokaz »U pandžama sotone« s još jednom šaljivom tačkom. Ova priredba imala je da uveliča i upotpuni program svečanoga primanja. To je uistinu i postigla, jer su predstavljajući veoma lijepo odigrali svoje uloge. To je bio dokaz, da su marljivo radili, a time je ujedno njihov rad bio okrunjen lijepim plodom.

Tako smo eto prošli uskrsne blagdane, a sada dolazi vrijeme ribolova, kad ćemo se razići i sastajati se istom par puta u mjesecu. No ovi će nas dani držati duhom na okupu, pa ćemo jedva dočekati jesen, da se opet saberemo i dademo na veći posao.

Sva bratska društva pozdravljamo sa: Bog živi!

Predsjednik

DRNIŠ

Glavne skupštine društava Kat. Akcije

Kroz mjesec travanj održane su godišnje glavne skupštine društava Kat. Akcije, na kojima je bio iznesen rad tih društava i birana nova uprava.

Muževi su održali godišnju skupštinu 30. IV., na kojoj je bila izabrana slijedeća uprava: Predsjednik dr Ante Milič-Štrkalj advokat, podpredsjednik Sužur Josip umir. Žandar, tajnik Slavko Franić sudski oficial, blagajnik Nikolić Dušan viši sudski oficial; odbornici: Drezga Zvonko brijač, Vladić Ante obrtnik, Živković Roko zidar, Pranić Ante te-žak, Pranić Mile trgovac; nadzorni odbor: Bilušić Ivan umir. učitelj, Čavka Stipan umir. žandar.

Žene su imale godišnju skupštinu 23. IV. i izabrana je ova uprava: Predsjednica Skelin Ilinka, podpredsjednica Šarić Ivanka, tajnica Grubišić Nevenka, blagajnica Krelja Irma; odbornice: Vladić Ilica, Ferri Marija, Drezga Duma, Čulina Anka; revizijski odbor: Živković Marija i Pranić Mandica.

Mladići imali su glavnu skupštinu 21. IV. i izabrali su ovaj odbor: Predsjednik Vučkorepa Ivan drvodjelac, podpredsjednik Abrus Mate postolar, tajnik Lovrić Jere privatni činovnik, blagajnik Grabić Radomir goštoničarski pomoćnik; odbornici: Bitunjac Josip trgovački pomoćnik, Bilčić Stanko trgovac, Bulaja Kreso privatni činovnik, Trogrlić Božo rudarski naučnik, Vukušić Krsto pekar.

Djevojke građanke imale su glavnu skupštinu 16. IV. s izborom ovog upravnog odbora: Predsjednica Trogrlić Ljubica, podpredsjednica Živković Marija, tajnica Anka Alfrević, blagajnica Novak Luca; odbornice:

Ille Anka, Vicić Mera, Vukičević Milka, Čulina Anka.

Djevojke seoske održale su glavnu konstituirajuću skupštinu 10. IV., na kojoj je izabrana slijedeća uprava: Predsjednica Knez Mandica, podpredsjednica Mrđen Milka, tajnica Nakić Nena, blagajnica Goreta Ana; odbornice: Romić Stana, Ercegovac Cvijeta, Andabaka Anda, Vukušić Ana, Didara Ana.

Učenici građanske škole održali su također svoj sastanak 30. IV., na kojemu su izabrali kao zapisničara-tajnika Ledenko Pašku.

Na spomenutim skupštinama prisustvovao je župnik, koji je duhovnik tih društava. U duhovnom radu odlučeno je, da će društvo žena i djevojaka građanki imati zajedničku sv. Pričest i Misu svakoga mladog petka, a seoske djevojke svake mlade nedjelje u mjesecu. Također je učinjen raspored o mjesječnim sastancima, kao i program ostaloga rada.

Život Šibenika

PROSNI DANI. Tri dana prije Spasova nazivlju se prosni dani, jer se tih dana moli od Gospodina, da blagoslovi rad naših poljodjelaca. U tu svrhu održavaju se procesije. U našem gradu svaki dan u 9 s. bit će kratka procesija oko katedrale, a zatim pjevana sv. Misa.

SPASOVO. Zapovjedni blagdan. Zabranjen je svaki teški rad i poljski posao. U našim crkvama bit će nedjeljni red službe Božje. U katedrali u 11 s. bit će pontifikalna sv. Misa presvij. prepozita Mons. Piana.

BLAGDAN GOSPE POMPEJA proslavljen je u prošli ponedjeljak tradicionalno i svečano. Kao priprava za blagdan bila je develtica, koja je bila veoma dobro posječena. U nedjelju uvečer uoči blagdana pjaljen je na Gorici vatromet a od 8 do 9.30 s. za vrijeme vatrometa hrvatska je glazba koncertirala. Prije koncerta i vatrometa pred Gospinom crkvom glazba je otvirala jedan komad u čast Bl. Gospe. Na blagdan već u 3 s. ujutro počeo je narod ispunjati crkvu. U 4 s. ujutro bila je prva tiha sv. Misa, a zatim do 11.30 s. pred Gospinim oltarom izreklo se 13 sv. Misa. U 5 s. pjevale su se Gospine lekcije, a zatim, bila je pričest vjernika. Zadnju sv. Misu u 10.30 s. pjevao je preč. don N. Plančić. Prvo dio sv. ruzarija izmoljen je pred Gospom u 7 s. U 11.30 s. molio se drugi dio sv. ruzarija. Poslije ruzarija gdica B. Staišić otpjevala je uz pratnju orgulja »Ave Maria« od Gounoda, a zatim je slijedila kratka povijed vlč. don K. Zorića. Poslije povijedi bila je Molbenica. Popodne u 6 s. izmoljen je treći dio sv. ruzarija. Svečanost završena je blagoslovom s Presvetim. Cijeli je dan crkva bila puna Gospinih šovalaca, a prilikom Molbenice i blagoslova upravo dupkom puna. Gospin oltar bio je raskošno rasvijeljen pa je nedavna rekonstrukcija oltara s krasnim mramornim anđelima došla do polpunog izražaja. Ovom prilikom uprava Nove crkve najljepše zahvaljuje svim onima, koji su omogućili, da se izvede toliko nužna rekonstrukcija Gospina oltara. Isto tako zahvaljuje svima onima, koji su na bilo koji način doprinijeli za proslavu Gospina blagdana, kao i učenicima učiteljske škole, osobito uč. A. Ili i uč. Bogoslavi Staišić, koje su svojim pjevanjem kroz develticu, kao i na Gospin blagdan znatno doprinijeli, da proslava Gospina blagdana ispadne onako lijepo i svečano.

INSPEKCIJA VJERONAUKA. Ove zadnje dvije nedjelje obavljena je inspekcija vjeronauka u mjesnim srednjim školama. Inspekciju je obavio presvij. Mons. Rudolf Pijan, biskupov delegat.

SV. PAŠKVAL slavi se u srijedu 17. t. mj. u crkvi sv. Lovre. Ujutro u 5 s. bit će lekcije. U 6 s. pjevana sv. Misa. U 7, 8 i 9 s. tihe sv. Mise. U 10 s. pjevana sv. Misa. Popodne u 5 s. blagoslov s Presvetim.

PROSLAVA H. P. D. »KREŠIMIR«. H. P. D. »Krešimir«, koje je osnovano god. 1888. kao prvo hrvatsko pjevačko društvo u Šibeniku, slavi u društvenoj godini 1938.-1939. 50-godišnjicu osnutka. Kao uvod u društvenu proslavu održan je 25. lipnja 1938. prvi društveni koncert. Kao nastavak i završetak jubilarnih svečanosti održat će se 3. lipnja veliki koncert hrvatske pjesme u Gradskom Kazalištu, a 4. lipnja krštenje društvenoga barjaka. Društvenu zastavu blagoslovit će preuzv. gosp. dr Jerolim Mileta. Vrše se velike pripreme, da društvena proslava bude dostojna manifestacija hrvatske narodne svijesti i hrvatske pjevačke umjetnosti. Društvu svakodnevno prijavljuju dolazak delegacije hrvatskih pjevačkih i kulturnih društava. Velik broj najuglednijih

Hrvata, koliko iz Šibenika toliko iz njegove bliže i daljne okolice, odazvao se pozivu, da kumuju posveti društvenoga barjaka.

VJENČANJE. U subotu 6. t. mj. vjenčali su se u katedrali sv. Jakova gdica Dominis Vesela i g. Skelin Ivo. Vjenčao ih je gradski župnik Mons. Šare, koji im je tom prilikom održao lijep pobudni govor. Čestitamo!

KONFERENCIJA SV. VINKA PAULSKO-GA imat će svoj mjesični sastanak u nedjelju 14. t. mj. u 5.30 s. popodne u Župskom uredu.

U FOND NAŠEGA LISTA doprinijeli su: Samodol Dumina Din. 40.— Da počasti uspomenu pk. Aloiza Štrekelja (Biograd n/m): Adum Jerko (Zlarin) Din. 10.— Uprava harno zahvaljuje.

SVIM ČLANICAMA »ŽIVOGA SVIJETA« javljam, da je nakana klanjanja za slijedeći tjedan (14.—20. V.): za mir među narodima i državama — **Don Ante Radić.**

Širom svijeta

POLJSKI ODGOVOR. 5. t. mj. poljski ministar vanjskih poslova Beck održao je u Sejmu najavljeni govor kao odgovor na njemački memorandum o zahtjevima Njemačke prema Poljskoj. Beck je istaknuo, da je Danzig prijeka potreba za Poljsku i u tom pravcu je poljska vlada već bila predložila zajedničku upravu nad tim gradom, ali je to Njemačka smatrala odbijanjem njenih prijedloga. Još je naglasio, da se može pregovarati, ali kod toga treba imati pacifističke namjere i pregovore voditi pacifističkim sredstvima. Poljska nije spremna na pregovore o miru uz bilo koju cijenu.

VOJNIČKI PAKT IZMEĐU ITALIJE I NJEMAČKE. Prilikom sastanka grofa Ciana i von Ribbentropa u Milanu dosadašnja suradnja između Italije i Njemačke pretvorena je u vojnički i politički pakt. Svi talijanski listovi izražavaju mišljenje, da će nakon ovog sastanka ne samo odnošaji između Italije i Njemačke postati uži, nego da će Italija i Njemačka donijeti i sudbonosne odluke o svojoj suradnji u međunarodnoj krizi, naročito u sukobu Njemačke i Poljske, kao i da će se uskladiti njihove politike i u Podunavlju i na Balkanu u svrhu, da se razbistre odnošaji, koji vladaju između susjednih zemalja.

OSTAVKA LITVINOVA. Dosadašnji sovjetski komesar za vanjske poslove Litvinov razriješen je dužnosti »na svoju ličnu molbu«, a njegovim nasljednikom imenovan je Molotov, predsjednik sovjetskih narodnih komesara, koji će istovremeno vršiti obe dužnosti. Još nije poznat pravi razlog ove ostavke. Upućeni tvrde, da je to uslijedilo na želju Staljina, koji je protivnik sudjelovanja Rusije za očuvanje mira u Evropi, za koje se zalagao Litvinov.

UPORABA HRVATSKOG I SLOVENSKEG JEZIKA U JULIJSKOJ KRAJINI. »Istra«, glasilo istarskih emigranata, javlja, da je tršćanski biskup Mons. Santini bio nedavno u Rimu u vrlo važnim crkvenim poslovima. On je u Vatikanu isposlovaio, da se u Trstu otvori novo sjemenište, a od predsjednika vlade Mussolinija, da se mogu u Julijskoj Krajini držati propovijedi na hrvatskom i slovenskom jeziku. Na upit Mons. Santini, da li se smije, u smislu konkordata, vjeronauk poučavati na slovenskom jeziku, Mussolini mu je odgovorio, da slovenski jezik nije zabranjen.

Iz naših krajeva

NAKON SASTANKA HRVATSKOG NARODNOG ZASTUPSTVA. Zagrebački »Hrvatski Dnevnik« od 10. t. mj. piše: »Premda je u posljednje vrijeme izbilo mnogo činjenica, koje su s pravom oneraspoložile Hrvate, ipak bi se varao svatko, tko bi možda pomislio, da je kod nas popustilo stari elan i da se osjećamo kao izgubljeni. Mi smo od početka znali, da se možemo osloniti samo na svoje vlastite snage i da ćemo postići onoliko, koliko nam naše snage omogućće. Zato smo i proveli organizaciju svojih narodnih redova i svakim je danom sve više produbljivali. Pred očima nam je samo jedan cilj: opstanak i sloboda našeg naroda. Za taj se cilj borimo preko dvadeset godina, i svaki smo dan sve jači. Tome cilju služe i naše organizacije, ne samo političke, nego i prosvjetne, gospodarske i druge. **Predsjednik dr Maček dobio je od svojih zastupničkih drugova pomoć, da u njihovo ime donese, kad utreba, sve potrebne odluke i poduzme sve potrebne akcije. On će to i učiniti, kao što je i do sada radio, i uza nj će stajati cijeli hrvatski narod.**« — U broju pak od 11. t. mj. ističe: »Još nikada predsjednik dr Vladko Maček od svojih zastupničkih drugova nije dobio tako opsežne punomoći kao u pone-

djeljak 8. o. mj. Bilo bi premalo reći, da su mu ostavljene »slobodne ruke« i da je sve prepušteno njegovoj uvidavnosti. To bi značilo, da časovita situacija ne traži nikakvih posebnih direktiva i da je stoga sasvim dovoljno općenito odobriti dosadašnji rad i izraziti povjerenje za budući rad. Međutim je danas položaj takav, da su predstavnici hrvatskog naroda smatrali potrebnim istaknuti, naročite činjenice, koje treba uzimati u obzir kod donošenja odluka, kao što su smatrali potrebnim istaknuti, na kojim se područjima političke aktivnosti imaju donositi te odluke. Dr Maček ima prema tome mogućnost kretanja u jasno određenim granicama, koje diktriraju interesi hrvatskog naroda. Samo se po sebi razumije, da bi se on i bez toga posebnog zaključka kretao u tim granicama i da bi vodio računa o istaknutim momentima, ali je ovaj put potrebno to specijalno istaknuti. Zaključak je razmjerno kratak, ali je veoma sadržajan. U njemu nema razbacivanja nikakvim frazama, jer se išlo za tim, da se točno ustanovi sve, što će odlučivati o daljnjoj politici hrvatskog naroda, kojoj je prvi cilj opstanak i sloboda hrvatskog naroda. Taj je cilj iznad svega drugoga. Prije samog zaključka konstatirano je činjenično stanje. Utvrđeno je sve, što se događalo u posljednje vrijeme, i prikazani su napori dra Mačka kao predstavnika hrvatskog naroda, da se po mogućnosti sporazumom urede odnošaji između Hrvata i Srba. U vezi s time konstatirane su neke činjenice, koje nas ispunjavaju zadovoljstvom, a konstatirano je i to, da cijeli srpski narod hoće i traži sporazum s narodom hrvatskim.«

KNEZ PAVLE U RIMU. Nj. V. knez-namjesnik Pavle i njegova supruga kneginja Olga 10. t. mj. otputovali su sa svojom pratnjom u Rim, da posjete talijanske suverene. U Rimu im je priredjen vrlo svečan i srdačan doček. Talijanska štampa ističe, da ovaj posjet ne predstavlja samo spontanu manifestaciju talijansko-jugoslavenskog prijateljstva, već da ima veliko političko i diplomatsko značenje.

DR KOROŠEC O HRVATSKOM PITANJU. Kako javlja splitsko »Novo Doba« od 9. t. mj., na skupštini Zadrugne Zveze u Ljubljani g. dr Korošec govorio je o sporazumu s Hrvatima, pa je rekao: »Sve niči nisu prekinute. Danas ili sutra razgovori se mogu nastaviti i još uvijek sporazum je moguć. Kad se uspjelo, da se riješi 90 do 95% spornih pitanja, sigurno je, da će moći da se riješi i ostala manja pitanja, koja su neznčajna prema već riješenim glavnim i centralnim pitanjima.« — Zagrebački »Hrvatski Dnevnik« od 10. t. mj. na to dobro primjećuje: »Koja su to pitanja već riješena, dr Korošec nije kazao. Koliko je nama poznato, još nije ništa riješeno, jer se ništa nije promijenilo. Prema tome je dr Korošec valjda mislio na nešto, za što postoji raspoloženje, da se riješi. A što je to, to nije kazao niti dr Korošec niti liko drugi i o tome hrvatska javnost ne zna ništa.«

KATOLIČKA CRKVA I HRVATSKI NAROD. Dr Josip Torbar, hrv. nar. zastupnik, u svom pozdravnom govoru pri otvorenju kongresa hrv. kat. štampe kazao je među ostalim i ovo: »Posve je ispravno otvarač kongresa konstatirao, da je život hrvatskoga naroda neodvojiv od katoličke Crkve. Katolička Crkva je najveća snaga, pomoću koje smo se održali dosad, ona je i najveće jamstvo, da ćemo se i odsada održati. Kroz 12 stoljeća su hrvatski narod i katolička Crkva imali iste neprijatelje na istoj strani. Katolička je Crkva dala snage hrvatskom narodu, da se odhrva neprijateljima. Na strani hrvatskog naroda nalazi se danas gotovo unisono cijela katolička Crkva, a svi neprijatelji se nalaze na protivnoj strani. Prošao sam sve hrvatske krajeve i gdje je narod bliz i odan Crkvi, tamo smo najjači, nemamo se čega bojati. Crkva katolička, dok bude svome narodu ono, što mu je bila dosada, također se nema čega bojati. Svećenstvo je vanredno mnogo pridonijelo obnovi hrvatskoga. Na koncu zaželio je u ime dra Mačka i hrvatskih narodnih zastupnika kongresu puni uspjeh. Govornik je na koncu bio burno pozdravljen.

IZ ZAGREBAČKIH BOLNICA. Splitski »Hrvatski Glasnik« od 10. t. mj. javlja: »Zagrebački listovi, koji su jutros izišli, donose, da su noćas (9. V.) zagrebačke bolnice imale mnogo posla te da vratari, bolničari i liječnici nisu cijelu noć mogli počinuti. Toliko je ljudi zatražilo pomoć u bolnici, da se ni sva imena nisu mogla popisati. Veći dio povrijeđenih napustili su bolnicu prije pola noći, jer su upućeni u kućnu njegu.«

KRIŽARSKI DANI. Sva Bratstva treba da održe proslavu »Križarskoga danas«, kako je to već javljeno.

NOVO KRIŽARSKO BRATSTVO osnovano je u Lipiku (okružje zagrebačko).